

OBSAH

	PŘEDMLUVA	9
1	CO JE TOXIKOLOGIE	10
1.1	Slovníček pojmů	10
2	TOXICKÉ ÚČINKY A JEJICH DRUHY	14
2.1	Slovníček pojmů	14
3	ZÁVISLOST ÚČINKU NA DÁVCE	18
3.1	Slovníček pojmů	22
4	JAK JEDY PŮSOBÍ	26
4.1	Slovníček pojmů	26
5	OSUD XENOBIOTIK V ŽIVÉM ORGANISMU	30
5.1	Cesty vstupu do organismu (absorpce)	30
5.1.1	Charakteristické znaky nejobvyklejších cest vstupu	30
5.2	Distribuce	32
5.3	Biotransformace	34
5.3.1	Typy biotransformačních reakcí	34
5.3.2	Příklady jednoduchých biotransformačních reakcí	36
5.4	Vylučování	38
5.5	Slovníček pojmů	40
6	JAK SE ZJIŠŤUJE TOXICITA	44
6.1	Experimentální metody <i>in vivo</i>	44
6.1.1	Testy akutní toxicity	44
6.1.2	Subchronické testy	46
6.1.3	Testy chronické toxicity	48
6.2	Methody <i>in vitro</i>	48
6.3	Predikční metody	48
6.4	Epidemiologické studie	50
6.5	Slovníček pojmů	52
7	JAK SE URČUJE EXPOZICE	56
7.1	Inhalace	56
7.2	Vstup ústy	58
7.3	Expozice kontaktem s kůží	58
7.4	Biologické monitorování	58
7.5	Slovníček pojmů	60
8	TOXICITA A RIZIKO	62
8.1	Slovníček pojmů	64
9	EKOLOGIE, EKOTOXIKOLOGIE A ENVIRONMENTALISTIKA	66
9.1	Živé a neživé složky ekosystému	68
9.2	Globální ekosystém	72
9.3	Slovníček pojmů	72

10	FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ ŽIVOT V EKOSYSTÉMECH.....	76
10.1	Abiotické vlivy.....	76
10.1.1	Fyzikální vlivy.....	76
10.1.2	Chemické vlivy.....	78
10.2	Biotické vlivy.....	78
10.3	Slovníček pojmů.....	80
11	VÝMĚNA HMOTY A ENERGIE V EKOSYSTÉMU. TROFICKÉ ÚROVNĚ.....	82
11.1	Vývoj ekosystémů, ekologická sukcese.....	84
11.2	Biogeochemické cykly.....	86
11.2.1	Koloběh vody.....	86
11.2.2	Koloběh uhlíku.....	88
11.2.3	Koloběh dusíku.....	90
11.2.4	Koloběh fosforu.....	92
11.3	Narušení biogeochemických cyklů lidskou činností.....	94
11.3.1	Narušení koloběhu vody lidskou činností, kontaminace vody.....	94
11.3.2	Narušení koloběhu uhlíku.....	96
11.3.3	Narušení koloběhu dusíku.....	96
11.3.4	Narušení koloběhu fosforu.....	98
11.4	Slovníček pojmů.....	98
12	EKOTOXICKÉ POLUTANTY.....	100
12.1	Pesticidy.....	100
12.2	Polychlorované bifenyly (PCB).....	100
12.3	Polychlorované dibenzo- <i>p</i> -dioxiny (PCDD) a dibenzofurany (PCDF).....	102
12.4	Polybromované bifenyly (PBB) a polybromované difenylethery (PBDE).....	102
12.5	Bisfenol A (BPA).....	102
12.6	Ftaláty.....	102
12.7	Těžké kovy.....	104
12.8	Léčiva a kosmetické přípravky.....	104
12.9	Slovníček pojmů.....	104
13	ATMOSFÉRA A JEJÍ NARUŠENÍ LIDSKOU ČINNOSTÍ.....	108
13.1	Struktura atmosféry.....	108
13.2	Skleníkový jev.....	110
13.3	Skleníkové plyny a jejich zdroje.....	112
13.4	Ozonová vrstva a její narušení.....	114
13.4.1	Tvorba a rozklad stratosférického ozonu.....	114
13.4.2	Látky poškozující ozonovou vrstvu.....	116
13.4.3	Znečišťující látky v troposféře.....	118
13.5	Slovníček pojmů.....	120
14	VÝROBA ENERGIE A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	124
14.1	Zdroje energie.....	124
14.1.1	Neobnovitelné zdroje energie.....	124
14.1.2	Obnovitelné zdroje energie.....	124
14.2	Výhody a nevýhody jednotlivých zdrojů energie.....	126
14.2.1	Fosilní paliva.....	126
14.2.2	Jaderná energie.....	128

14.2.3 Solární energie	130
14.2.4 Vodní elektrárny	130
14.2.5 Biomasa	132
14.2.6 Energetická návratnost.....	132
14.3 Slovníček pojmů.....	134
15 HLAVNÍ EKOLOGICKÉ PROBLÉMY SOUČASNOSTI A BLÍZKÉ BUDOUCNOSTI.....	136
16 LITERATURA	138
16.1 Citovaná literatura	138
16.2 Další použitá literatura.....	140

Preface

This bilingual textbook provides an introduction into the fields of toxicology, ecology and environmental science. Moreover, it is an aid for all students who wish to understand basic terms used in toxicology, ecology and environmental science and comprehend the ways in which certain chemicals may exert their deleterious effects upon human health and environment.

The textbook is divided into 15 sections. Sections 1 to 3 give a succinct overview of general toxicology, sections 9 to 11 bring an introduction to ecology as a special field of biology, remaining sections are devoted to ecotoxicology and environmental science. They should help students to understand physico-chemical mechanisms behind major environmental problems of the present as well as the impacts of human activities on the natural and human environment.

Each section, except the last one, is concluded by a short glossary, which may be used for recapitulation and revision of the preceding content.